

Sygn. akt. I ACa 6/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny

w składzie:

<u>Przewodniczący</u>	SSA Andrzej Palacz
Sędziowie:	SA Dariusz Mazurek (spr.) SO del. Bogdan Ziemiański
Protokolant:	st.sekr.sądowy Cecylia Solecka

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2015 r. na rozprawie

sprawy z powództwa **Z. B.**

przeciwko (...) **. U. S.A. w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu

z dnia 29 lipca 2014 r., sygn. akt I C 15/14

I. **zmienia** zaskarżony wyrok w pkt. IV w ten sposób, że nie obciąża powoda kosztami procesu na rzecz pozwanego,

II. **oddala** apelację w pozostałym zakresie,

III. **zasądza** od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.800 zł (jeden tysiąc osiemset) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego .

UZASADNIENIE

Powód Z. B. domagał się zasądzenia od pozwanego (...) S.A. w W. tytułem zadośćuczynienia kwoty 138 000 zł , tytułem odszkodowania kwoty 1019,15 zł oraz kwoty 3370 zł tytułem skapitalizowanej renty. Domagał się zasądzenia od kwot objętych żądaniem pozwu odsetek ustawowych od dnia wytoczenia powództwa i zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wnosił o oddalenie powództwa.

Rozstrzygając w żądaniu powoda wyrokiem z dnia 29 lipca 2014 r. Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu zasądził od pozwanego na rzecz powoda tytułem zadośćuczynienia kwotę 48 000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 26 listopada

2013 r., tytułem odszkodowania kwotę 2171 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 26 listopada 2013 r., a w pozostałym zakresie powództwo oddalił.

Zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1260 zł tytułem zwrotu kosztów procesu i orzekł o kosztach sądowych zobowiązując pozwanego do pokrycia opłat i wydatków w zakresie uwzględnionego powództwa.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy wskazał, że rozstrzygnął sprawę w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

W dniu 15 lipca 2011r. małoletni powód był uczestnikiem wypadku komunikacyjnego, którego sprawca kierował samochodem osobowym ubezpieczonym odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym Towarzystwie (...). W czasie wypadku powód doznał obrażeń ciała w postaci otwartego złamania podudzia prawego, licznych otarć i zasinienie kończyn górnych i dolnych i niedokrwiłości. Po przewiezieniu do szpitala wykonano u powoda zabieg operacyjny polegający na zespoleniu złamania. Powód źle znosił pobyt w szpitalu. Mimo przyjmowania leków przeciwbólowych odczuwał dotkliwy ból. Nie tolerował stosowanej u niego diety i zdarzało się, że wymiotował. Proces gojenia ran pooperacyjnych uległ u powoda przedłużeniu z uwagi na pojawienie się martwicy skórnej. Podczas pobytu w szpitalu powód codziennie korzystał ze pomocy i opieki członków najbliższej rodziny. Po opuszczeniu szpitala powód był leczony w warunkach ambulatoryjnych w poradni przyszpitalnej. Był tam dowożony samochodem. Przez okres dziewięciu tygodni miał unieruchomioną prawą nogę. W listopadzie 2012r. powód podjął leczenie w poradni ortopedycznej, a w grudniu 2012 r był hospitalizowany na Oddziale Chirurgii Dziecięcej i Urazowej Szpitala w T. gdzie przebył zabieg usunięcia zespolenia. W czasie rehabilitacji stwierdzono u powoda brak zrostu kończyny. W związku z tym w dniu 10 kwietnia 2013 r. ponownie założono powodowi unieruchomienie opatrunkiem gipsowym na okres dwóch tygodni. Po jego usunięciu powód powód był nadal rehabilitowany. Powód powrócił do szkoły w grudniu 2012r. Obecnie powód odczuwa okresowe bóle. Odczuwa dyskomfort podczas biegania i w związku z tym, że występuje różnica długości kończyn dolnych o około 1,5 cm. Sąd ustalił, że obecnie powód znajduje się w dobrej kondycji, chodzi sprawnie, nie utyka, porusza się swobodnie, ma pełną zdolność samoobsługi. Dolegliwości ruchowe powoda w życiu codziennym wynikają z dolegliwości związanych z samoistnymi schorzeniami powoda. Sąd ustalił, że po zgłoszeniu przez poszkodowanego pozwanemu szkody pozwany wypłacił powodowi tytułem zadośćuczynienia kwotę 12 000 zł, tytułem odszkodowania za zniszczone rzeczy osobiste a kwotę 200 zł, tytułem odszkodowania za opiekę osób trzecich 882 zł oraz za dojazd do placówek medycznych 338 zł.

W oparciu o dokonaną ocenę materiału dowodowego o i ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy prowadził rozważania nad zasadnością żądania powoda w oparciu przepisy ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowym Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz art. 805 § 1 i § 2 pkt 1 k.c. a także art. 444 § 1 i 445 § 1 k.c. Oceniając zakres krzywdy powoda Sąd Okręgowy wziął pod uwagę zakres rozstroju zdrowia jakiego doznał powód, a rozmiar cierpień wynikających z obrażeń ciała odniesionych w wypadku oraz w związku z późniejszym leczeniem i rehabilitacją oraz okres jakim powód musiał być leczony z powodu odniesionych obrażeń. Uwzględnił przebieg leczenia powoda, w tym konieczność przeprowadzenia dwóch zabiegów operacyjnych oraz ograniczenia jakie wynikały dla powoda w związku z doznany rozstrojem zdrowia. Sąd Okręgowy uwzględnił również okoliczność, że powód będący dzieckiem zdany był przez długi okres czasu na pomoc innych osób przy wykonywaniu czynności samoobsługowych. Mając na uwadze te wszystkie okoliczności Sąd Okręgowy ocenił, że odpowiednia dla zakresu krzywdy powoda będzie kwota zadośćuczynienia w wysokości 60 000 zł. Zasądzając na rzecz powoda 48 000 złoty Sąd Okręgowy uwzględnił dokonaną przez pozwanego wypłatę świadczenia w wysokości 12 000 zł z tytułu zadośćuczynienia.

Orzekając o kosztach procesu Sąd Okręgowy uwzględnił, że żądanie powoda uwzględnione zostało w około 35 procentach. Dlatego sąd ocenił, że powodowi na podstawie art. 100 k.p.c. należy się stosunkowy zwrot kosztów procesu wynikający z zakresu uwzględnionego powództwa. Orzekając w kosztach sądowych Sąd Okręgowy jako podstawę rozstrzygnięcia wskazał art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

W ocenie Sądu Okręgowego obciążenie pozwanego wydatkami i opłatami sądowymi od uwzględnionego powództwa było uzasadnione albowiem w tym zakresie żądania powoda zostały uwzględnione.

Z takim rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego nie zgodził się pozwany (...) S.A. w W..

Pozwany zaskarżając wyrok apelacją w części co do rozstrzygnięcia zawartego w pkt I wyroku w zakresie kwoty 20 000 zł zasądzonej na rzecz powoda tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi od dnia 26 listopada 2013 oraz w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach zawartego w pkt IV i V, zarzucił wyrokowi w zaskarżonej części:

- naruszenie prawa materialnego art. 445 § 1 k.c. poprzez uznanie, że odpowiednim dla powoda zadośćuczynieniem jest kwota 60 000 zł;

- naruszenie przepisów postępowania w art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów polegające na uznaniu, że rozmiar doznanej przez powoda krzywdy uzasadnia zasądzenie na jego rzecz dalszego zadośćuczynienia w wysokości 48 000 i dowolną ocenę opinii biegłego sądowego z zakresu ortopedii i rehabilitacji co do stanu zdrowia powoda i rokowań na przyszłość. Zarzucił również naruszenia art. 100 k.p.c. przez obciążenie pozwanego kosztami procesu i kosztami sądowymi pomimo, że powód przegrał proces i nieuwzględnieniem przy obliczaniu kosztów procesu kosztów pełnomocnika procesowego pozwanego Towarzystwa.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący domagał się zmiany wyroku zaskarżonym zakresie poprzez oddalenie powództwa o zadośćuczynienie ponad kwotę 28 000 zł oraz zmianę pkt IV i V poprzez orzeczenie o kosztach procesu i kosztach sądowych stosownie do wyniku sprawy.

W uzasadnieniu apelacji pozwany argumentował, że dokonując oceny zakresu krzywdy jakiej doznał powód sąd poczynił ustalenia sprzeczne z wnioskami zawartymi w opinii biegłego ortopedy co do zakresu dolegliwości bólowych na jakie narażony był powód. Pozwany kwestionował również ocenę Sądu Okręgowego co do skutków doznanego przez powoda uszczerbku na zdrowiu dla funkcjonowania powoda. Pozwany odwoływał się do wysokości kwot zadośćuczynienia zasądzonych przez sądy na rzecz innych poszkodowanych, celem wykazania, że kwota zadośćuczynienia zasądzona na rzecz powoda przez sąd w niniejszym postępowaniu jest rażąco wygórowana. Pozwany wskazując na ostateczny wynik sprawy kwestionował również sposób rozstrzygnięcia przez Sąd Okręgowy o kosztach procesu i kosztach sądowych.

W odpowiedzi na apelację pozwanego powód domagał się jej oddalenia i zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie rozpoznając apelacją pozwanego zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jest nieuzasadniona w zakresie w jakim pozwany zaskarżył wyrok w pkt I kwestionując wysokość zasądzonego zadośćuczynienia. Wysokość zadośćuczynienia była przedmiotem zarzutów apelującego tak dotyczących prawa materialnego jak i procesowego.

Kwestionując zakres krzywdy powoda pozwany odwoływał się przede wszystkim do zakresu dolegliwości wynikających z odczuwanego przez poszkodowanego bólu fizycznego - w związku z odniesionymi obrażeniami ciała. Apelujący wskazywał na sprzeczności pomiędzy wnioskami opinii biegłego ortopedy a dokonana przez Sąd Okręgowy oceną zakresu krzywdy. O ile można zgodzić się z apelującym, że wnioski wydanej w sprawie przez biegłego opinii powinny stanowić podstawę do ustalenia zakresu dolegliwości bólowych powoda – skoro w ocenie Sądu Okręgowego wydana w sprawie opinia ma moc dowodową – to pomija apelujący w swojej ocenie, że dla oceny przez sąd pierwszej instancji zakresu krzywdy powoda miał znaczenia nie tylko poziom cierpienia fizycznych, ale w równym stopniu cierpienia psychiczne, które nie były przedmiotem oceny przez biegłego ortopedę. Odwoływanie się przez apelującego do zawartych we wnioskach opinii biegłego ortopedy i uwag poczynionych na tle wykonywanych przez poszkodowanego zdjęć jest w ocenie Sądu Apelacyjnego nieuzasadnione również z tego względu, że biegły czyniąc te uwagi w sposób jednoznaczny przekroczył zakres zalecenia oraz swoich kompetencji. Należało też wziąć pod uwagę, że zawarte w opinii biegłego ortopedy wnioski stanowiły tylko jeden z elementów, na podstawie których sąd ustalał zakres krzywdy powoda. Przypomnieć należy, że przyjęty w polskim prawie cywilnym kompensacyjny charakter zadośćuczynienia oznacza, że decydującym elementem o wysokości zadośćuczynienia jest rozmiar doznanej krzywdy. Krzywda

wynagradzana zadośćuczynieniem pieniężnym, uregulowanym w art. 445 k.c., jest szkodą niemajątkową. Charakter takiej szkody decyduje o jej niewymierności. Przyznanego poszkodowanemu zadośćuczynienia nie należy zatem traktować na zasadzie ekwiwalentności, którą charakteryzuje wynagrodzenie szkody majątkowej. Odpowiedniość kwoty zadośćuczynienia, o której stanowi art. 445 § 1 k.c., ma służyć złagodzeniu doznanej krzywdy, a jednocześnie nie być źródłem wzbogacenia. W ocenie Sądu Apelacyjnego prawidłowe wyznaczenie rozmiarów kwoty przyznawanej w celu naprawienia krzywdy musi być zawsze uzależnione od uwzględnienia wszystkich istotnych okoliczności konkretnego stanu faktycznego, skoro rozmiar doznanej krzywdy zależy może od wielu czynników.

Krzywdę stanowi już samo naruszenie zdrowia. O przyznaniu i wysokości zadośćuczynienia decydują też cierpienia fizyczne i moralne (psychiczne) stanowiące skutek uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia. Ich rozmiar powinien być generalnie oceniany z obiektywnego punktu widzenia. Oparcie się na obiektywnych kryteriach jako decydujących o wielkości krzywdy doznanej przez poszkodowanego oznacza, że sąd przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia – powinien uwzględnić indywidualne okoliczności konkretnego przypadku (konkretyzacja kryteriów oceny). Również w orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że o rozmiarze należnego zadośćuczynienia decyduje rozmiar doznanej krzywdy, zadośćuczynienie ma bowiem na celu naprawienie szkody niemajątkowej, wyrażającej się doznąą krzywdą w postaci cierpień fizycznych i psychicznych. Niedający się wymierzyć w sposób ścisły charakter krzywdy sprawia, że ustalenie jej rozmiaru, a tym samym i wysokości zadośćuczynienia, zależy od oceny sądu, która powinna opierać się na całokształcie okoliczności sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2014r. sygn.. II CSK 436/13). Dlatego dla prawidłowej oceny wysokości zadośćuczynienia konieczna jest indywidualizacja krzywdy, poprzez wskazanie okoliczności wynikających z konkretnego stanu faktycznego, które miały wpływ na ocenę zakresu krzywdy poszkodowanego. Aby dokonać takiej oceny należało poczuć krzywdy powoda zobiektywizować dokonując ustaleń co do uszczerbku, zakresu cierpień w tym również ustalając w jakim zakresie jakość życia powoda uległa pogorszeniu, porównując jakość życia powoda przed wypadkiem i po wypadku.

Z okoliczności konkretnej sprawy wynika, że poszkodowany powód w chwili wypadku był 11 letnim dzieckiem. Dramatyzm sytuacji związany z udziałem powoda w wypadku komunikacyjnym był przez powoda oceniany zgodnie i z jego poziomem rozwoju umysłowego i emocjonalnego stosownego do wieku. Dokonane przez Sąd Okręgowy prawidłowo ustalenia faktyczne wskazują, że powód długo nie mógł zaadoptować się do sytuacji wynikającej z odniesionych w czasie wypadku obrażeń. Źle znosił pobyt w szpitalu n.p. nie akceptował stosowanej diety. Również oceniając zakres krzywdy powoda z uwagi na długotrwałości dolegliwości z wynikających z odniesionych obrażeń Sąd Okręgowy prawidłowo uwzględnił, że proces leczenia powoda był stosunkowo długi bo przebiegał z komplikacjami. Powód przez długi okres czasu nie osiągnął sprawności fizycznej jaką posiadał przed wypadkiem. Dodatkowym przykrym doświadczeniem dla powoda była konieczność zastosowania ponownego unieruchomienia w końcowej fazie leczenia. Dlatego również w ocenie Sądu Okręgowego wszystkie te okoliczności, prawidłowo uwzględnione przez Sąd Okręgowy, dawały podstawę do oceny, że niezależnie od poziomu bólu fizycznego na jaki narażony był powód i poziomu uszczerbku na zdrowiu, kwota 60 000 zł nie może być uznana za rażąco wygórowaną dla usunięcia negatywnych przeżyć powoda wynikających z doznanej krzywdy. Z tego względu apelacja pozwanego w tym zakresie podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Jako częściowo uzasadnione Sąd Apelacyjny ocenił zarzuty dotyczące zastosowania w okolicznościach niniejszej sprawy art. 100 k.p.c. i zasądzenia na tej podstawie od pozwanego na rzecz powoda części kosztów procesu. Biorąc pod uwagę, że żądania powoda zostały uwzględnione zaledwie w 35 % należało ocenić, że powód jako strona, niemal w całości uległ co do swoich żądań. Jednak w ocenie Sądu Apelacyjnego istniały szczególne okoliczności z powodu których obciążanie powoda kosztami procesu na rzecz strony przeciwnej kłóciłoby się z poczuciem sprawiedliwości. Formułując treść żądania powód w zakresie zadośćuczynienia co prawda sformułował je w wysokości nie pozostającej w prawidłowej relacji do okoliczności sprawy, jednak biorąc pod uwagę, że były to roszczenia osoby małoletniej, a zakres żądania nie wpłynął w żaden sposób na zakres nakładu pracy przeciwnika procesowego dla obrony swoich praw oraz wysokość poniesionych przez niego kosztów, Sąd Apelacyjny ocenił, że istniały podstawy, które zgodnie z art. 102 k.p.c. uzasadniały nie obciążanie powoda kosztami procesu. Dlatego na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił w tym zakresie wyrok sądu pierwszej instancji.

Nie budzi natomiast wątpliwości Sądu Apelacyjnego prawidłowość rozstrzygnięcia przez Sąd Okręgowy o kosztach sądowych (pkt V). Pobranie od pozwanego kwoty 2400 zł tytułem opłaty sądowej od uwzględnionej części żądania w zakresie zadośćuczynienia oraz wydatków koniecznych do przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego było uzasadnione na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, biorąc pod uwagę, że postanowieniem z dnia 19 listopada 2013r. sąd pierwszej instancji zwolnił powoda od obowiązku uiszczenia opłaty sądowej od pozwu, a jednocześnie nie oddalił w pozostałym zakresie wniosku powoda o całkowite zwolnienie od kosztów sądowych.

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego znajduje uzasadnienie w zasadzie odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 k.p.c.), skoro wynik postępowania dla apelującego jest niekorzystny. Na koszty postępowania zasądzone na rzecz powoda od strony przeciwnej składa się wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości wynikającej z § 6 pkt 5 i § 13 ust. 1pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (...).

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w sentencji.